

2020-2021

Катышуучунун коду
Код участника

Кыргыз Республикасынын
Билим берүү жана илим
министрлиги

Министерство
образования и науки
Кыргызской Республики

БИЛИМДИ БААЛОО ЖАНА ОКУТУУ УСУЛДАРЫ БОРБОРУ
ЦЕНТР ОЦЕНКИ В ОБРАЗОВАНИИ И МЕТОДОВ ОБУЧЕНИЯ
CENTER FOR EDUCATIONAL ASSESSMENT AND TEACHING METHODS

Республикалык олимпиаданын II (райондук) этабы

Тарых

2-күн

Фамилиясы/ Фамилия		Аты/Имя	
Атасынын аты/ Отчество			
Мектеби/Школа		Айылы/ Село	
Району/Район		Шаары/ Город	
Облусу/Область			
Телефону/ Телефон			

Упайы
Баллы

Катышуучунун коду
Код участника

Нускама

Тарых боюнча олимпиаданын экинчи туру – теориялык тур.

Экинчи турда катышуучуларга төмөнкү типтеги тапшырмалар берилет:

- 1) хронологиялык маселелерди чыгаруу;
- 2) дүйнөлүк тарыхтагы жана Кыргызстан тарыхындагы окуяларды доору боюнча бири-бирине дал келтирүү;
- 3) ар кайсы өлкөлөрдүн саясий жана маданий ишмерлерин замандаштар катары салыштырууга багытталган суроо;
- 4) маалыматтардын эки катарын дал келтирүүгө жана алардын тизмектелүү принцибин аныктоого багытталган тапшырмалар (эмне үчүн бул объекттер, окуялар же инсандар бири-бири менен салыштырылган же бири-бирине карама-каршы коюлган);
- 5) хронологиялык ырааттуулуктар. Катышуучуга бир нече окуяны хронологиялык тартипте жайгаштыруу тапшырмасы берилет;
- 6) бош жерлери бар текст (даталар, тарыхый инсандар ж.б.).

1. Байыркы Римде жылдардын эсебин б.з.ч. 753-жылы Римдин негизделишинен башташкан; христиандар дүйнөсүндө жыл эсептөөнүн баштапкы чекити катары Христостун туулган датасы – б.з. 1-жылы кабыл алынып келет; арабдар мусулман календарын хижра мезгилинде – 622-жылы жүргүзүп башташкан.

Жогорудагы календарларды колдонуп, төмөнкүлөрдү аныктагыла:

- (А) Римдин түптөлүшүнөн баштап канчанчы жылы Спартактын жетекчилиги астындагы көтөрүлүш башталган?
- (Б) Мусулман календары боюнча канчанчы жылы Мухаммед Араб мамлекетин негиздеген?
- (В) Мусулман календары боюнча 477-жылы жазылган кайсы окуя Чыгыштагы мусулман мамлекеттеринин тарыхы үчүн да, Европадагы христиан мамлекеттеринин тарыхы үчүн да маанилүү болгон?

2. Төмөнкү таблицаларды толтуруп, окуяларды хронологиялык тартипте жайгаштыргыла. Тандаган тамгаларды таблицадагы тийиштүү цифралардын астына жазгыла.

I) ***Кыргызстан тарыхы***

- (А) Улуу Түрк каганатынын негизделиши
- (Б) Македониялык Александрдын сактар менен болгон салгылашуусу
- (В) Кытай жазма булактарында кыргыздардын алгачкы эскерилиши
- (Г) Сунга токоюндагы салгылашуу
- (Д) Караханиддер тарабынан исламдын мамлекеттик дин катары кабыл алынышы
- (Е) Анжыян көтөрүлүшү
- (Ж) Кыргыз ССРинин түзүлүшү

1	2	3	4	5	6	7

II) ***Дүйнөлүк тарых***

- (А) Улуу Карлдын империясынын бөлүнүшү
- (Б) Батыш Рим империясынын кулашы
- (В) Англиядагы буржуазиялык революция
- (Г) Европада китеп басуунун башталышы
- (Д) Түндүк Америкадагы көз карандысыздык үчүн болгон согуш
- (Е) Россиядагы декабристтердин көтөрүлүшү
- (Ж) Жүз жылдык согуштун башталышы

1	2	3	4	5	6	7

3. Кыргызстан тарыхында жана дүйнөлүк тарыхта бир кылымдын ичинде болуп өткөн окуяларды дал келтиргиле.
Тандаган цифраларды төмөндө берилген таблицадагы тийиштүү тамгалардын астына жазгыла.

А) Түрк каганатынын Батыш жана Чыгыш Түрк каганаттарына бөлүнүшү	1) Муз үстүндөгү салгылашуу
Б) Кыргыздардын бугу уруусунун Россия букаралыгын кабыл алышы	2) Улуу Моголдор империясынын түзүлүшү
В) “Манас” эпосунун сюжеттеринин Сайф ад-Дин Аксыкенти тарабынан «Мажму ат-таварихте» кара сөз түрүндө алгачкы жазылышы	3) Франциядагы Париж коммунасы
Г) Жазма булактарда кыргыз этнониминин алгачкы эскерилиши	4) Араб халифатынын түзүлүшү
Д) Чыңгыз хандын басып кирүүсү жана Тянь-Шанда анын бийлигинин орношу	5) Цинь Шихуандинин империясынын түзүлүшү

А	Б	В	Г	Д

4. Катарда берилген адамдарды тарыхый жактан эмне бириктирип тургандыгын түшүндүрүп бергиле:

(А) Аль-Фараби, Аль-Хорезми, Ибн-Сина

(Б) Христофор Колумб, Фернандо Магеллан, Васко да Гама

---

5. Бир мезгилде жашап, бири-бирине замандаш болгон тарыхый инсандардын жуптарын түзгүлө. Тандаган цифраларды төмөндө берилген таблицадагы тийиштүү тамгалардын астына жазгыла.

А) Улуу Киев князы Владимир I	1) Махмуд Кашгари
Б) Жорж Вашингтон	2) Хайду хан
В) Николай Коперник	3) Токтогул Сатылганов
Г) Кир II	4) Сатук Буура хан (Карахан)
Д) Аль-Бируни	5) Атаке бий
Е) Александр Невский	6) Захириддин Мухаммад Бабур
Ж) Владимир Маяковский	7) Томирис

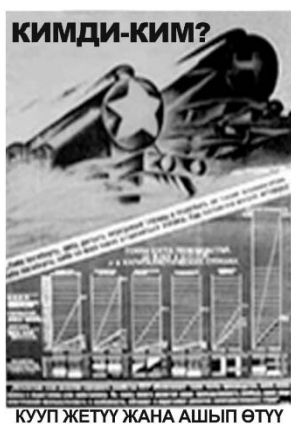
А	Б	В	Г	Д	Е	Ж

6. Тарыхый окуялардын көпчүлүгү плакаттарда чагылдырылган. Төмөнкү иллюстрацияларда союздук республикалардын бири катары Кыргыз ССРин да өз курамына камтыган Советтик Социалисттик Республикалар Союзунун (СССРдин) тарыхындагы маанилүү окуяларды мүнөздөгөн плакаттар берилген. Плакаттарда кайсы тарыхый окуялар чагылдырылгандыгын аныктагыла.

(А)

(Б)

(В)

(Г)

7. Текстти окуп чыккыла. Текстте иреттик номер менен белгиленип, бош калтырылган жерлерге аталыштарды, сөздөрдү, ысымдарды, даталарды жазгыла. Керек болгон учурда бош жерге жазылышы керек болгон маалыматтын мүнөзү тууралуу кашаанын ичинде түшүндүрмөлөр берилген. Бош жерлерге жазылышы керек болгон маалыматты тексттин аягында орун алган таблицадагы тийиштүү номерлердин тушуна жазгыла.

Орто-азиялык сактар менен перстердин согуштары тууралуу маалыматтар

1. _____ жана 2. _____ жазма булактарында сакталып калган. 3. _____ -жылы сактарга каршы жортуулга Перс империясынын негиздөөчүсү 4. _____ аттанган. Ага 5. _____ сактар каршылык көрсөтүшүп, алардын башында 6. _____ ханыша турган. Перстер жеңилип, алардын башчысы болсо курман болгон. Бирок бир нече мезгил өткөн соң, 7. _____ -жылы 8. _____ (падышанын ысмы) сактарга каршы жаңы жортуул уюштурган. Бул жортуул тууралуу Бехистун жазмасында мындай деп баяндалат:

«8. _____ (падышанын ысмы) айтат: Андан кийин мен аскерим менен сактардын өлкөсүнө каршы жортуулга чыктым. Андан кийин шуңшугуй калпак кийген сактар салгылашыш үчүн чыгышты... Андан кийин мен сактарды толугу менен талкалап, бир бөлүгүн туткундап алдым... Алардын 9. _____ аттуу башчысын колго түшүрүшүп, мага алып келишти... Ошондо мен башка бирөөнү алардын башчысы кылып дайындадым, менин каалоом ошондой эле. Андан кийин өлкө меники болду».

Бирок бул жортуул тууралуу башка версия да бар. Аны, сактардын уламыштарына таянып, тарыхчы Полиен (II к.) жазып калтырган. Ал уламыш боюнча, сак уруусунан чыккан 10. _____ аттуу чабан өзүн аябай жаралап, перстерге келип, аны өзүнүн уруулаштары жаралагандыгын жана өзүнүн уруулаштарынан өч алгысы келгендигин айткан. Ал душмандын артынан тымызын кол салуу үчүн перстердин аскерин өзү гана билген жолдор менен ээрчитип барууну убадалаган. Суусуз чөлдө жети күн жүргөндөн кийин, суусап кыйналган перстер өздөрүнүн алдангандыгын түшүнүшкөн. Эр жүрөк чабанды перстер өлтүрүп жазалашкан, алардын жортуулу болсо ийгиликсиз аяктаган.

Жооптор:

- 1 _____
- 2 _____
- 3 _____
- 4 _____
- 5 _____
- 6 _____
- 7 _____
- 8 _____
- 9 _____
- 10 _____
- 11 _____

8. Төмөнкү суроолорго жооп бергиле:

1. Перс падышалары эмне үчүн сактарды басып алганга аракет кылышкан?

---

2. Жогоруда сөз болгон булактарда эмне үчүн перстер менен сактардын ортосундагы согуштардын жыйынтыгы тууралуу маалыматтар айырмаланып турат?
